

Centrālā statistikas pārvalde

2020

20-017-000

Informatīvais apskats

MEŽSAIMNIECĪBA 2019. GADĀ

Saskaņā ar Meža resursu monitoringa datiem, ko veic Latvijas valsts mežzinātnes institūts "Silava", 2020. gada 1. janvārī meži Latvijā aizņem 3 292 tūkst. ha, no kuriem valsts pārvalda un apsaimnieko 1 521 tūkst. ha (46,2 % no visu mežu platības), savukārt pārējo īpašnieku meža platība bija 1 771 tūkst. ha (53,8 % no visu mežu platības). Meža resursu monitoringa darbs organizēts piecu gadu ciklos, katru gadu uzmērot vienu piekto daļu no kopējā valstī izvietoto parauglaukumu skaita. Monitoringa cikla beigās tiek iegūta informācija par meža resursiem visā Latvijas teritorijā. Pēc tam tiek uzsākts nākamais meža resursu monitoringa piecu gadu cikls, secīgi veicot pārņēmējumus ierīkotajos parauglaukumos un iegūstot informāciju par meža resursu izmaiņu dinamiku. Dažādu projektu ietvaros katru gadu tiek veiktas arī dažādu datu ekstrapolācijas.

LATVIJAS MEŽA ZEMJU PLATĪBA

(tūkst. ha)

	2009 ¹	2014 ²	2019 ³	2020 ⁴
Meža zeme	3 537	3 553	3 589	3 597
Mežs	3 232	3 248	3 285	3 292
Mežaudze	3 176	3 189	3 233	3 241
meža zemēs	3 030	3 044	3 058	3 057
lauksaimniecības zemēs	146	152	176	184
iznīkusi audze, degums, vējgāzes, izcirtums	56	59	52	51
Purvi (mežā)	130	127	126	125
Lauces (mežā)	34	33	30	30
Pārplūstoši klajumi	44	44	42	42
Zeme zem infrastruktūras objektiem u.c.	87	87	96	97
Pārējā meža zeme	11	11	10	11

Latvijas mežos aug gan skuju, gan lapu koki. Bērzu, priežu un egļu audzes kopā aizņem 72,5 % no visas meža platības. Pārējās meža platības aizņem baltalkšņu, apšu, melnalkšņu, ošu un ozolu audzes un citi cieto lapu koki.

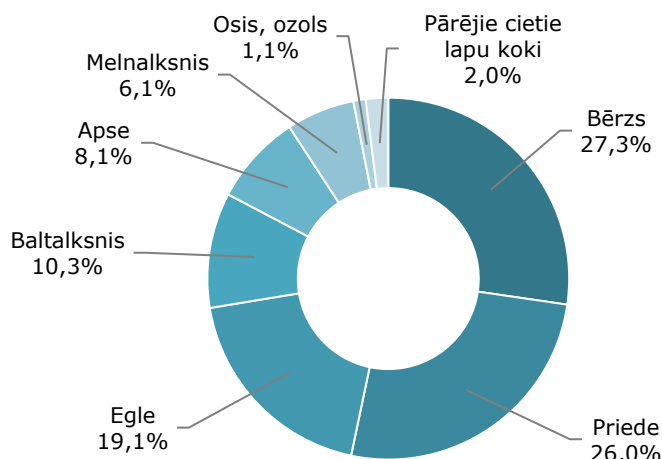
¹ Meža resursu monitoringa 1. cikla dati, precizēti pēc 3.cikla.

² Meža resursu monitoringa 2. cikla dati, precizēti pēc 3.cikla.

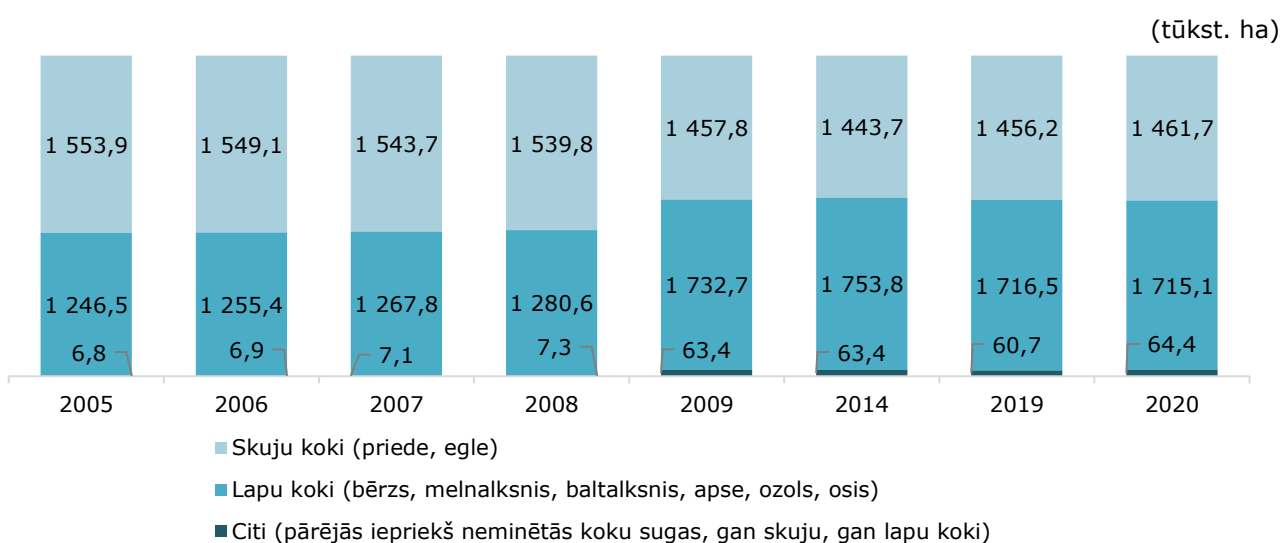
³ Meža resursu monitoringa 3. cikla dati.

⁴ Meža resursu monitoringa dati uz 01.01.2020.

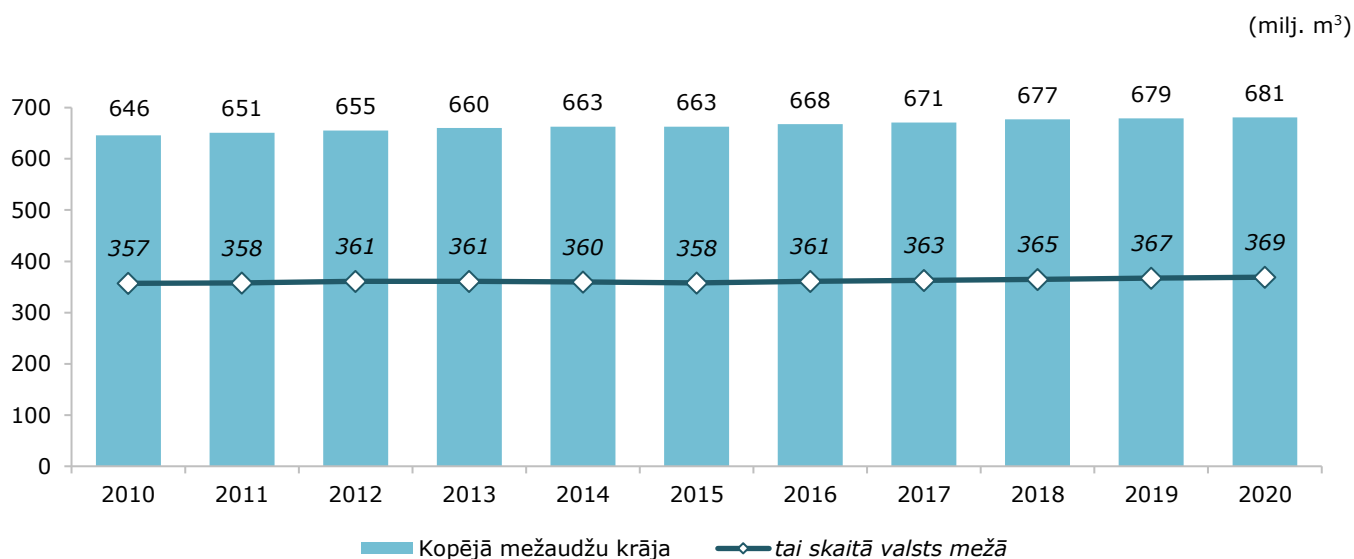
MEŽAUDŽU PLATĪBU STRUKTŪRA PĒC KOKU SUGAS LATVIJAS MEŽOS¹

KOKU SUGU SADALĪJUMS LATVIJAS MEŽAUDŽĒS^{1,2,3,4,5}

KOPĒJĀ MEŽAUDŽU KRĀJA^{1,3,4,5}

¹ Meža resursu monitoringa dati uz 01.01.2020.

² Līdz 2008. gadam (ieskaitot) Valsts meža dienesta dati.

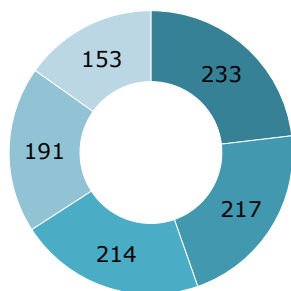
³ Meža resursu monitoringa 1. cikla dati, precizēti pēc 3.cikla.

⁴ Meža resursu monitoringa 2. cikla dati, precizēti pēc 3.cikla.

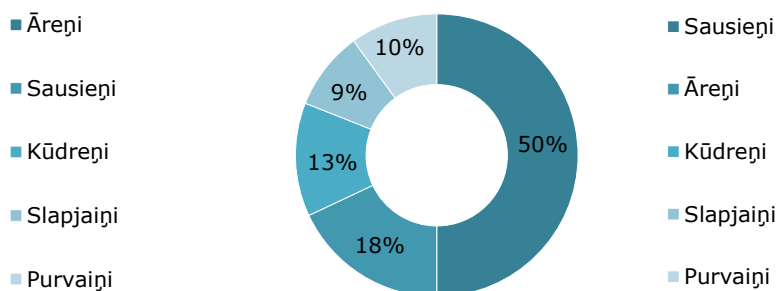
⁵ Meža resursu monitoringa 3. cikla dati.

VIDĒJĀ KOKSNES KRĀJA UN MEŽA PLATĪBA SADALĪJUMĀ PA MEŽA AUGŠANAS APSTĀKĻU TIPIEM 2020. GADĀ¹

(vidējā koksnes krāja, m³/ha)

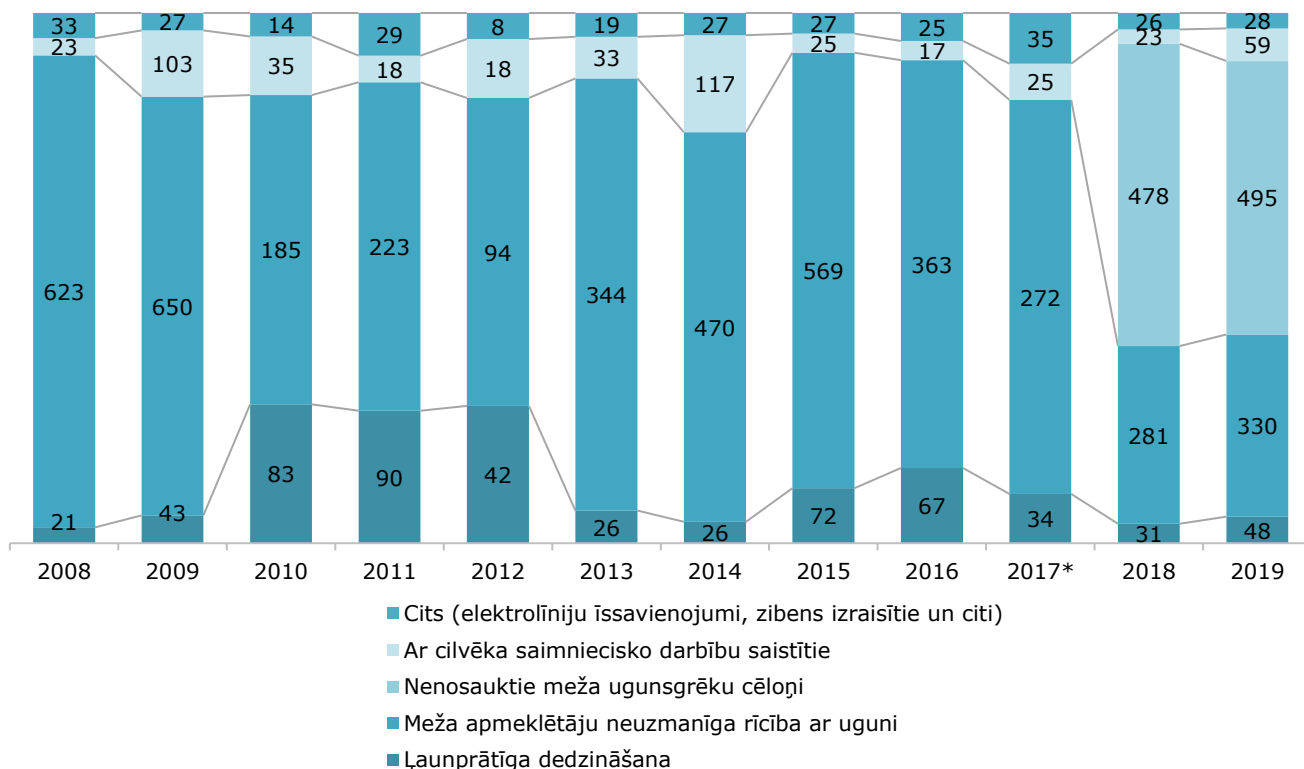
(% no kopējās meža platības)

Meža augšanas apstākļu tipi raksturo meža augšanas potenciālu un apsaimniekošanas iespējas. Vislabvēlīgākie meža augšanas apstākļi ir normāla mitruma minerālaugsnes – sausieņu mežos.

MEŽA UGUNSGRĒKU CĒĻŅI^{2,3}

(ugunsgreku skaits)

Lielus zaudējumus Latvijas mežam nodara meža ugunsgreki. Meža ugunsgreku izcelšanās iemesli ir cilvēku neuzmanīga rīcība ar uguni, ļaunprātīga dedzināšana, ar cilvēka saimniecisko darbību saistītie un citi iemesli (elektrolīniju īssavienojumi, zibens izraisītie, citi). Neskaitot nenosauktos meža ugunsgreku izcelšanās cēloņus, 2019. gadā visvairāk meža ugunsgrekus izraisīja meža apmeklētāju neuzmanīga rīcība ar uguni – 330 jeb 30 % no kopējā meža ugunsgreku skaita.

2019. gadā lielākais ugunsgreks meža zemēs izcēlās Rīgas reģionālajā virsmežniecībā Olaines novada Olaines pagastā, kura rezultātā izdega 61 ha meža zemes. Ugunsgreka ierobežošanā tika iesaistīts Nacionālo bruņoto spēku helikopters. Meža ugunsgreki kļūst sevišķi bīstami un strauji izplatās, ja sausumu pavada spēcīgs vējš. Mežsaimniecībai nodarīto zaudējumu summa 2019. gadā bija 2 384 tūkst. eiro.

¹ Meža resursu monitoringa dati uz 01.01.2020.

² No 2008. gada elektrolīniju īssavienojumu cēlonis tiek iekļauts sadaļā "Cits", līdz 2007. gadam – "Ar cilvēka saimniecisko darbību saistītie".

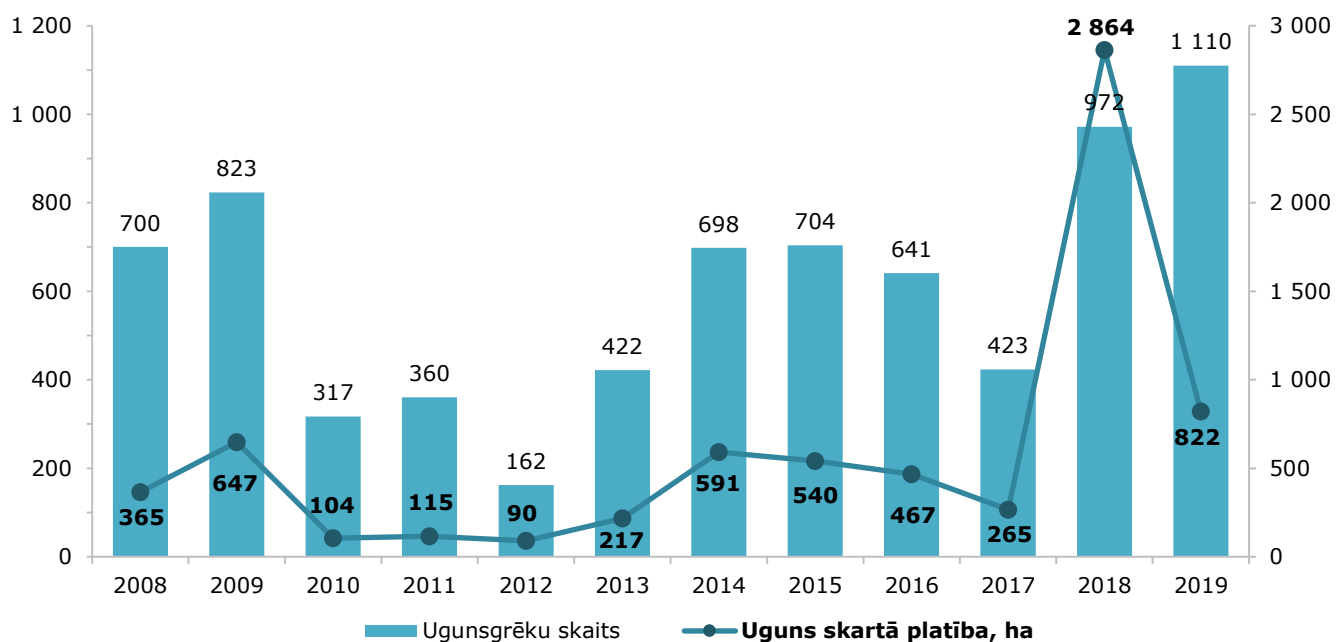
³ Valsts meža dienesta dati.

* Līdz 2017. gadam (ieskaitot) "Nenosauktie meža ugunsgreku cēloņi" pie "Meža apmeklētāju neuzmanīga rīcība ar uguni".

UGUNSGRĒKU SKAITS UN UGUNSKARTĀ PLATĪBA MEŽA ZEMĒS¹

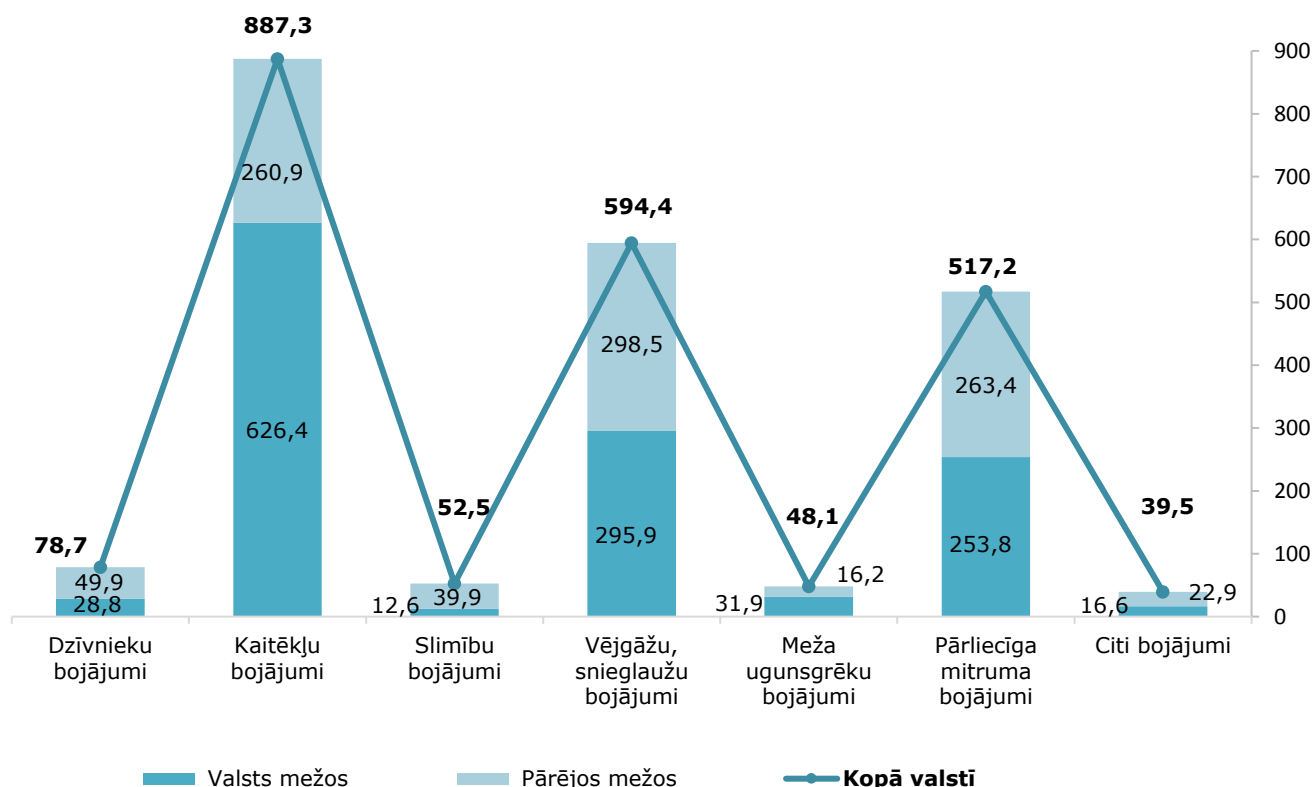
(ugunsgrēku skaits)

(ha)

BOJĀTĀS UN AUGTSPĒJU ZAUDĒJUŠĀS MEŽAUDZES 2019. GADĀ¹

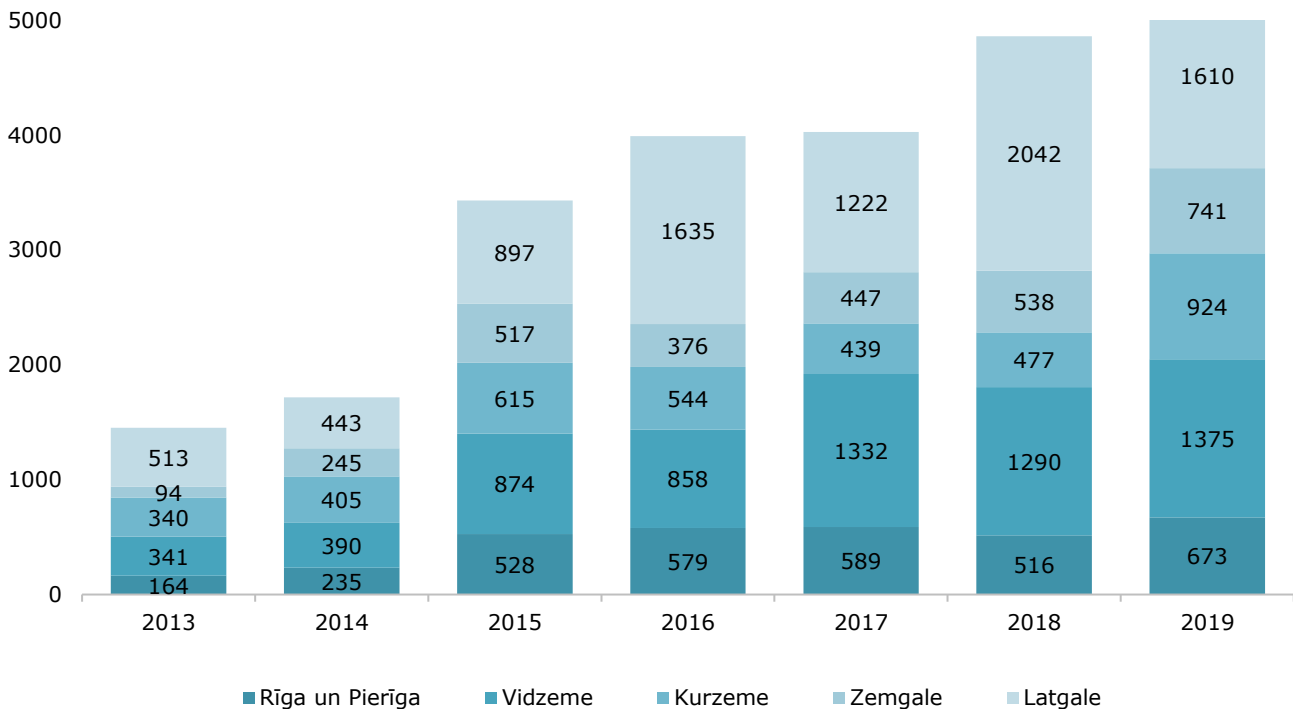
(ha)

Dzīvnieku, kaitēkļu, slimību, vējgāžu un snieglauzu, meža ugunsgrēku, pārlicīga mitruma un citu bojājumu dēļ 2019. gadā izcirstas bojātas un augtspēju zaudējušas mežaudzes 2 218 hektāru apjomā, kas ir par 71 % vairāk, salīdzinot ar 2018. gadu (1 298 ha). Visvairāk bojāto mežaudžu konstatēts Vidzemes reģionā (907 ha) un Latgales reģionā (638 ha). 2019. gadā būtiskākais meža platību bojājumu cēlonis bija kaitēkļu bojājumi (egļu astoņzobu mizgrauzis) – 40 %. Vējgāžu un snieglauzu radītie postījumi veidoja 27 % no bojā aizgājušajām audzēm. Slimības, dzīvnieki un ugunsgrēki 2019. gadā mežaudzēm nodarīja mazāku kaitējumu.

¹ Valsts meža dienesta dati.

IEAUDZĒTĀS MEŽA PLATĪBAS (IESKAITOT PLANTĀCIJU MEŽU) STATISTISKAJOS REĢIONOS¹ (ha)

Meža ieaudzēšana ir jauna meža sēšana un stādīšana ar mežu neapklātās zemēs. Tās mērķi ir racionāli izmantot zemi, samazināt vides piesārņojumu, dažādot lauku ainavu u.c. Lauksaimniecībā neizmantotās zemēs 2019. gadā ieaudzētas 5 323 ha mežaudzes jeb par 9 % vairāk nekā 2018. gadā. Ieaudzētās platības 2019. gadā veidoja šādas galvenās koku sugas: bērzs (33 %), egļu (43 %), priede (7 %), baltalksnis (9 %) un pārējās koku sugas (apse, melnalksnis, ozols u.c. – 8 %).

DABAS AIZSARDZĪBAS MEŽU PLATĪBAS 2019. GADA 31. DECEMBRĪ¹

(tūkst. ha)

	Platība, pavisam	tai skaitā:	
		valsts mežos	pārējos mežos
Dabas rezervātu meži	8,9	8,8	0,1
Nacionālo parku meži	103,3	51,0	52,3
Dabas liegumu meži	107,9	85,1	22,8
Dabas parku meži	64,2	31,8	32,4
Aizsargājamo ainavu apvidu meži	85,3	36,3	49,0
Dabas pieminekļu meži	3,9	1,9	2,0
Baltijas jūras un Rīgas jūras līča krasta kāpu aizsargjoslu meži, Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes ierobežotas saimnieciskās darbības joslu meži, aizsargjoslu meži ap pilsētām	102,3	66,5	35,8
Mikroliegumu meži	44,1	39,1	5,0
Īpaši aizsargājamo iecirkņu meži un bioloģiski nozīmīgu struktūru meži	12,5	11,0	1,5

Mikroliegumi ir teritorijas, kuras veido, lai nodrošinātu īpaši aizsargājamas sugas vai biotopa aizsardzību ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām. Latvijas teritorijas meža zemēs ir izveidoti 2 589 mikroliegumi. Pēc mikroliegumu skaita un platības lielākais mikroliegumu skaits ir izveidots medņiem, melnajiem stārķiem, mazajiem ērgļiem un jūras ērgļiem, kopā veidojot 88 % no kopējās meža mikroliegumu platības, un 60 % no meža mikroliegumu skaita. Pēc platības 91 % mikroliegumu atrodas valsts mežos, 7 % – privātpersonu un 2 % – pašvaldību mežos.

¹ Valsts meža dienesta dati.

MEDĪJAMO DZĪVNIĒKU SKAITS 1. APRĪLĪ¹

Medijamo dzīvnieku suga	Medijamo dzīvnieku skaits, tūkst.				
	2016	2017	2018	2019	2020
Pārnadži					
alnis	22,0	23,0	23,0	23,0	24,0
staltbriedis	54,0	57,0	59,0	62,0	66,0
stirna	137,0	158,0	173,0	184,0	197,0
mežacūka	32,0	23,0	20,0	20,0	22,0
Kažokādu zvēri					
zaķis	35,8	33,1	37,1	37,1	42,7
cauna	28,6	26,3	29,5	29,1	31,3
lapsa	28,6	27,7	28,7	28,0	32,1
bebrs	67,7	58,4	60,9	59,0	63,0
vilks	1,2	1,2	1,3	1,2	1,2
lūsis	1,7	1,6	1,6	1,5	1,3
jenotsuns	28,9	26,3	28,7	27,7	28,7
Amerikas ūdele	23,0	21,6	22,6	22,1	23,7
āpsis	14,1	13,5	15,1	15,5	17,3
ondatra	5,8	5,0	4,9	4,5	5,0

Medību resursu pārvaldīšana nepieciešama gan medību pieprasījuma nodrošināšanai, gan arī, lai līdzsvarotu savvaļas sugu aizsardzības, medību resursu izmantošanas un citu zemes lietošanas veidu, īpaši mežsaimniecības un lauksaimniecības, intereses. Medijamo dzīvnieku uzskaitē nenotiek kā vienlaicīga akcija, bet gan kā ikgadējs vērtējums pēc stāvokļa 1. aprīlī.

MEDĪBU SEZONĀ NOMEDĪTO PĀRNADŽU UN KAŽOKĀDU ZVĒRU SKAITS 1. APRĪLĪ¹

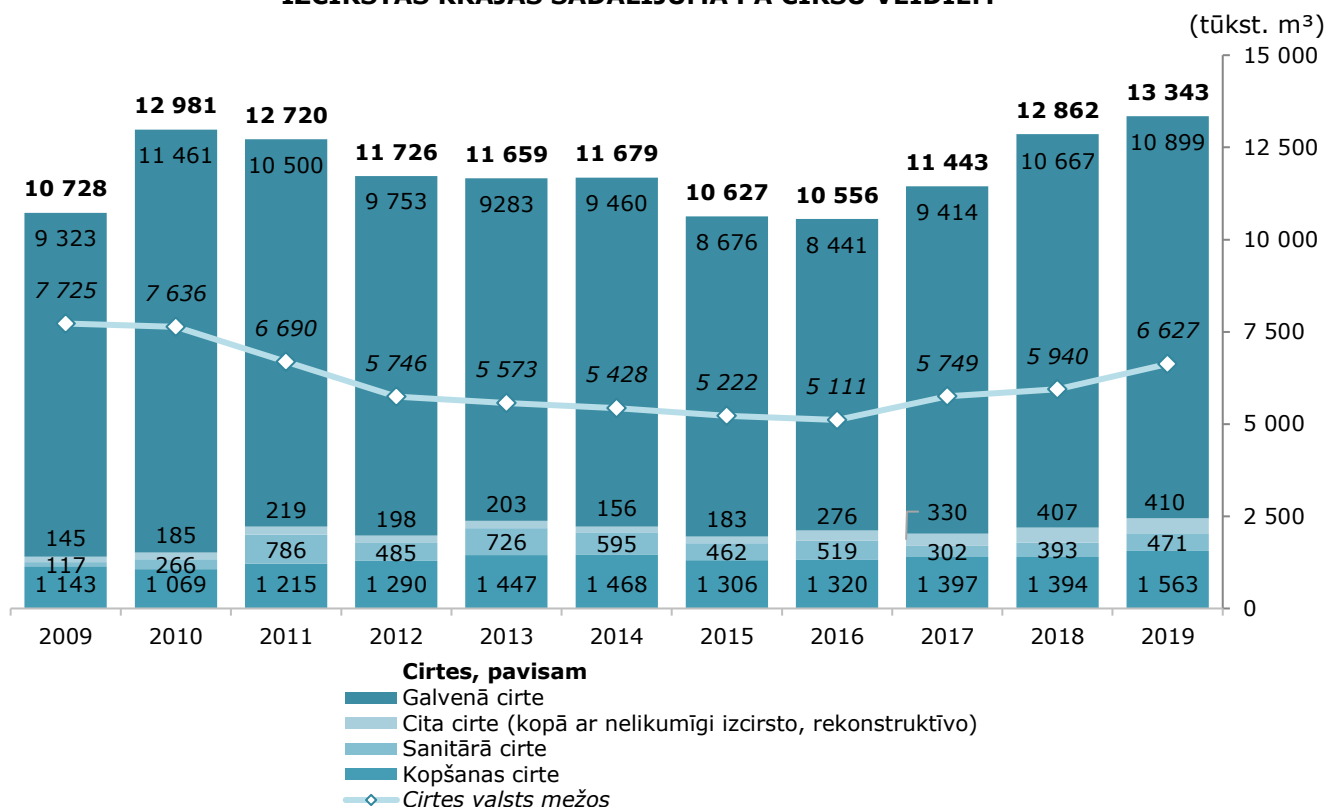
Medijamo dzīvnieku suga	Nomedīti medību sezonā, skaits				
	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Pārnadži					
alnis	5 810	6 416	7 052	7 474	7 791
staltbriedis	11 805	13 736	15 330	17 825	20 039
stirna	13 170	17 319	22 135	27 422	34 854
mežacūka	50 956	34 084	25 549	15 238	15 279
Kažokādu zvēri					
zaķis	1 189	1 231	1 128	1 943	2 130
cauna	1 782	2 017	2 115	2 485	1 643
lapsa	6 546	7 574	7 253	9 383	9 920
bebrs	23 628	23 089	22 349	29 470	30 961
vilks	275	279	280	280	280
lūsis	115	125	140	145	71
jenotsuns	6 546	7 574	7 253	9 383	6 094
Amerikas ūdele	688	451	505	693	705
āpsis	694	777	696	1 083	1 417
ondatra	180	131	132	174	177

Pirms attiecīgās sugas medību termiņa sākuma Valsts meža dienests izsniedz limitēto medijamo dzīvnieku medību atļaujas (stingrās uzskaites veidlapas) medību tiesību lietotājiem. 2019./2020. gada medību sezonā samazinājies nomedīto caunu, lūšu un jenotsuņu skaits, bet pārējo nomedīto dzīvnieku skaits ir palielinājies.

¹ Valsts meža dienesta dati.

Pirms attiecīgās sugas medību termiņa sākuma Valsts meža dienests izsniedz limitēto medijamo dzīvnieku medību atļaujas (stingrās uzskaites veidlapas) medību tiesību lietotājiem. 2019./2020. gada medību sezonā samazinājies nomedīto caunu, lūšu un jenotsuņu skaits, bet pārējo nomedīto dzīvnieku skaits ir palielinājies.

IZCIRSTĀS KRĀJAS SADALĪJUMĀ PA CIRŠU VEIDIEM¹

Ik gadu galvenajā cirtē iegūst izaugušās koksnes ražu, savukārt kopšanas un sanitārajās cirtēs cērt kokus paliekošās mežaudzes stāvokļa uzlabošanai. Koku ciršanas apjomu galvenokārt ietekmē valsts attīstība, vispārējā ekonomiskā situācija, kokmateriālu cenas tirgū, likumdošana u.c.

IZCIRSTĀS PLATĪBAS UN KRĀJAS PA CIRŠU VEIDIEM 2019. GADĀ¹

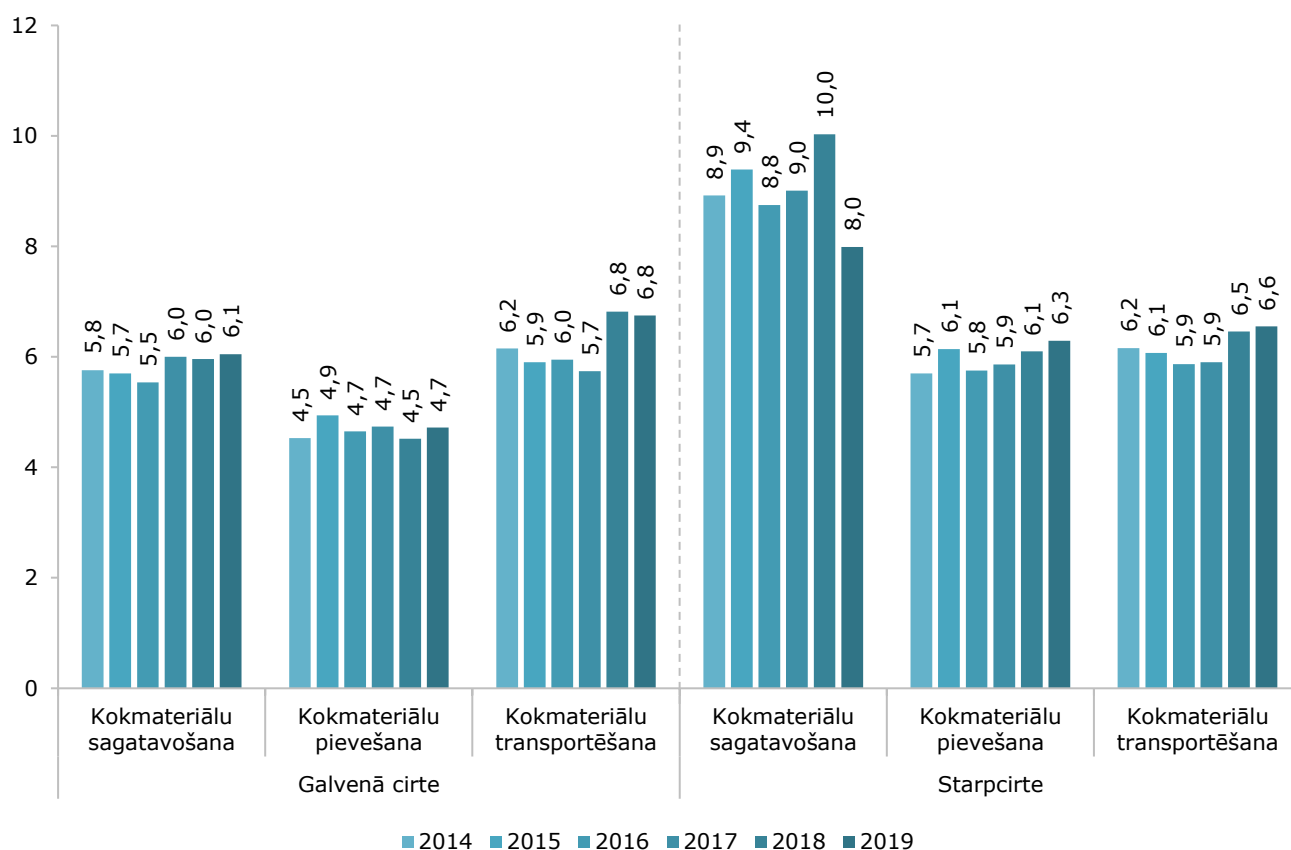
Cirtes veids	Pavisam		tai skaitā:			
	platība, ha	krāja, tūkst. m³	valsts mežā		pārējā mežā	
			platība, ha	krāja, tūkst. m³	platība, ha	krāja, tūkst. m³
Cirtes, pavisam	111 792,1	13 343,3	51 772,3	6 626,6	60 019,8	6 716,7
Galvenā cirte	48 430,7	10 898,9	16 771,2	4 959,6	31 659,5	5 939,3
Kopšanas cirte	36 829,1	1 562,8	17 785,0	1 035,1	19 044,1	527,7
Rekonstruktīvā cirte	211,6	52,7	113,6	31,6	98,0	21,1
Sanitārā cirte (kopā ar vējgāžu cirti)	21 691,7	471,1	13 801,9	298,3	7 889,8	172,8
Vienlaidus un izlases citas cirtes	3 150,9	155,5	2 401,5	145,6	749,4	9,9
Ainavu cirte	23,6	0,3	14,8	0,2	8,8	0,1
Atmežošanas cirte	1 191,2	194,2	884,3	156,2	306,9	38,0
Nelikumīgā cirte	263,3	7,8	0	0	263,3	7,8

2019. gadā Latvijā pavisam nocirta 13,3 miljonus kubikmetru koksnes – no tiem valsts mežos 6,6 miljonus kubikmetru koksnes, bet privāto meža īpašnieku, pašvaldību un citu meža īpašnieku mežos iegūti 6,7 miljoni kubikmetru koksnes. 2019. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu kopējais izcirstās koksnes apjoms palielinājies par 4 %. Valsts mežā izcirstais koksnes apjoms ir palielinājies par 687 tūkst. kubikmetru koksnes, bet pārējā mežā samazinājies par 206 tūkst. kubikmetru koksnes.

¹ Valsts meža dienesta dati.

MEŽIZSTRĀDES VIDĒJĀS IZMAKSAS

(eiro/m³ bez PVN)

Mežizstrādes izmaksas ietver kokmateriālu sagatavošanu, pievešanu līdz ceļam un transportēšanu līdz iepirkšanas punktam galvenajā cirtē un starpcirtē. Galvenajā cirtē meža gabals tiek izcirsts pilnībā, bet starpcirtē (kopšanas, rekonstruktīvā, sanitārā) cirte tiek veikta daļēji.

MEŽA ATJAUNOŠANA¹

(ha)

Meža atjaunošana	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Valstī kopā	37 986	41 653	38 636	40 399	41 121	44 681
tai skaitā mākslīgā atjaunošana	12 872	13 697	12 598	12 975	14 080	17 035
Valsts mežs	18 927	16 349	16 052	15 357	14 928	15 635
tai skaitā mākslīgā atjaunošana	9 152	8 222	8 192	7 824	8 464	9 723
Citi meži	19 059	25 304	22 584	25 042	26 193	29 046
tai skaitā mākslīgā atjaunošana	3 720	5 475	4 406	5 151	5 616	7 312

Meža atjaunošanas pamatzuddevums ir mežsaimniecības prasībām atbilstoša produktīva un kvalitatīva meža izaudzēšana, mežu atjaunojot mākslīgi (sējot vai stādot) vai veicinot dabisko atjaunošanos, ja tā norit ar dotajiem augšanas apstākļiem atbilstošām koku sugām. 2019. gadā meža atjaunošanas apjomi (44 681 ha), salīdzinot ar iepriekšējo gadu, palielinājušies par 9 %. Mākslīgi atjaunoti 38 % (17 035 ha) meža, bet dabiski – 62 % (27 646 ha). 2019. gadā ar skuju kokiem atjaunoti 16 829 ha jeb 38 % no atjaunotās kopplatības, bet ar lapu kokiem 27 852 ha jeb 62 % no atjaunotās kopplatības. Mežu atjauno ar piecām galvenajām saimnieciski izmantojamām koku sugām – bērzu, priedi, egli, apsi un baltalksni. No skuju kokiem visvairāk stādīta egle (9 539 ha) – 12 % no atjaunotās kopplatības, bet no lapu kokiem bērzs (12 817 ha) – 29 % no atjaunotās kopplatības.

¹ Valsts meža dienesta dati.

MEŽA ATJAUNOŠANAS UN KOPŠANAS IZMAKSAS 2019. GADĀ

(eiro/ha bez PVN)

	Meža zemes 1. kvalitātes grupa	Meža zemes 2. kvalitātes grupa	Meža zemes 3. kvalitātes grupa	Meža zemes 4. kvalitātes grupa
Augsnes sagatavošanas izmaksas	172,69	155,08	165,07	169,87
Stādu izmaksas	380,87	409,17	555,07	490,69
Stādīšanas izmaksas	160,23	141,10	139,88	144,99
Agrotehniskās kopšanas izmaksas	120,28	121,77	125,02	143,36
Jaunaudžu sastāva kopšanas izmaksas	114,31	152,86	148,72	157,16

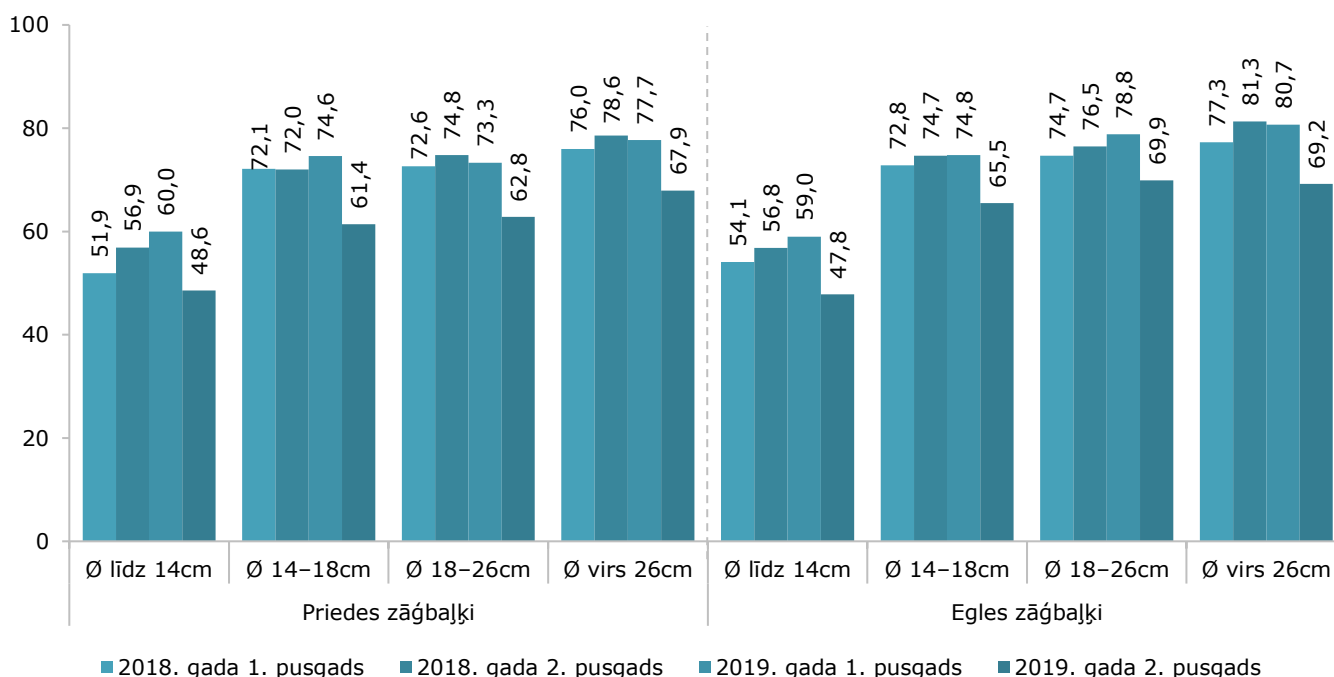
Meža atjaunošanas un kopšanas izmaksas tiek izmantotas, lai izvērtētu meža stādīšanai sagatavotās, mākslīgi atjaunotās meža platības, augšnes sagatavošanas, stādu, stādīšanas izmaksas un lai noteiktu meža agrotehniskās kopšanas, jaunaudžu sastāva kopšanas platības un to kopšanas izmaksas.

Meža atjaunošanas izmaksas sastāv no augšnes sagatavošanas izmaksām, stādu izmaksām un stādīšanas izmaksām. Augšnes sagatavošanas, stādu un stādīšanas kopējās izmaksas 2019. gadā vislielākās bija meža zemes trešās kvalitātes grupas mežos (860,02 eiro/ha bez PVN), bet viszemākās – otrās kvalitātes grupas mežos (705,35 eiro/ha bez PVN). Kopšanas izmaksās ietilpst meža agrotehniskās un jaunaudžu sastāva kopšanas izmaksas. Vislielākās meža kopšanas vidējās izmaksas 2019. gadā bija meža zemes ceturtās kvalitātes grupas mežos (300,52 eiro/ha bez PVN).

Sēklas, sējeņi, augu daļas un stādi ir meža reproduktīvais materiāls, ko izmanto meža atjaunošanai vai ieaudzēšanai, lai saglabātu koku sugu daudzveidību un uzlabotu ieaudzēto mežaudžu produktivitāti. Meža likums nosaka, ka meža atjaunošanā un meža ieaudzēšanā atļauts izmantot tikai konkrētajai vietai piemērotas izcelsmes meža reproduktīvo materiālu, tādā veidā veicinot labāku nākotnes meža kvalitāti. 2019. gadā meža koku sēkļu ražošanai ir ievākti 575 hektolitri čiekuru un spurdžu, stādu audzēšanai – 100 kg ozola zīles.

SKUJU KOKU ZĀGĀĻĶU VIDĒJĀ IEPIRKUMA CENA

(eiro/m³ bez PVN)

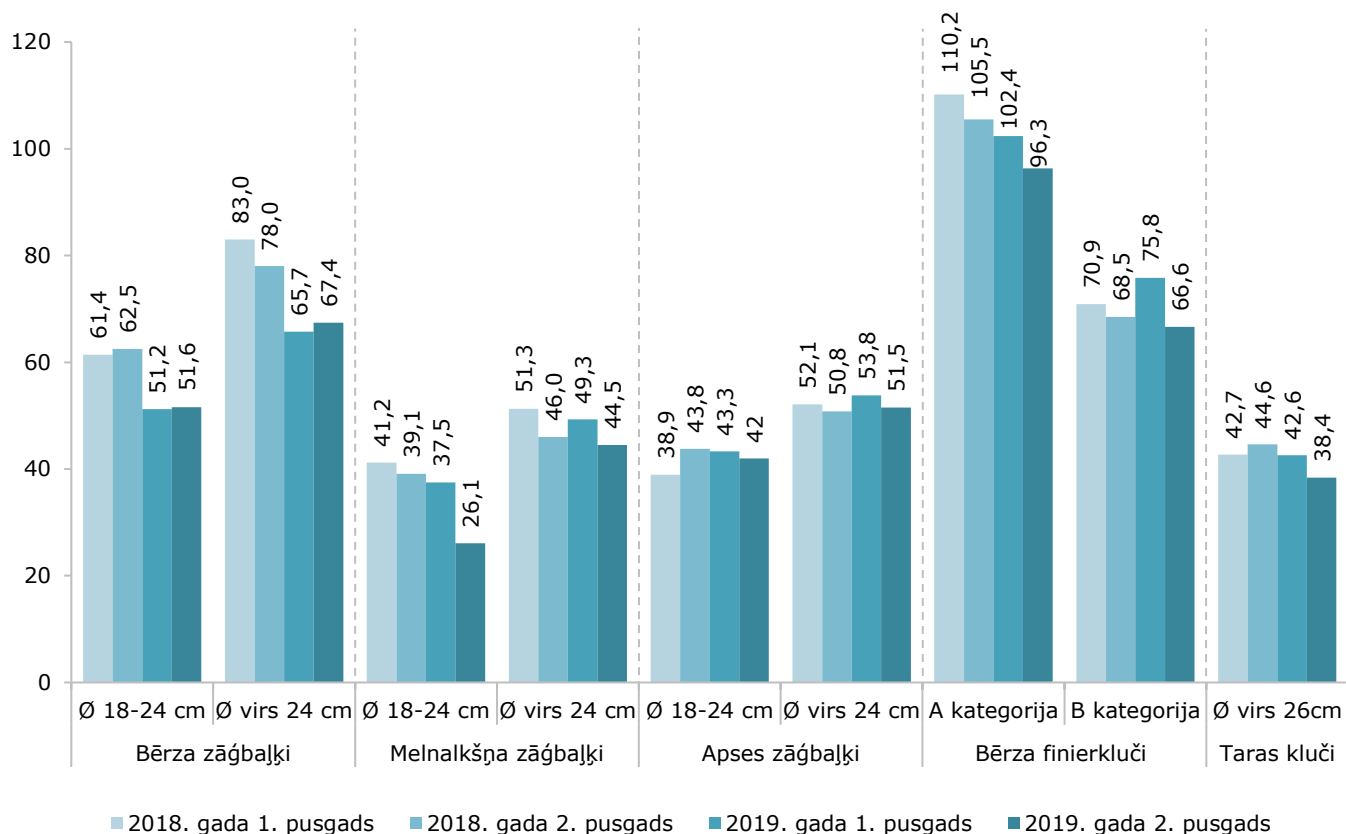
Centrālās statistikas pārvaldes apkopotā informācija liecina, ka Latvijā 2019. gadā, salīdzinot ar 2018. gadu, ir noticis apajkoku iepirkumu cenu samazinājums gan skujkoku, gan lapu apajkokiem. Pēc 2019. gada 1. pusgada, kad Eiropas kokmateriālu tirgū bija netipiski augstas cenas un, neskatoties uz to, ka siltās un mitrās ziemas ietekmē bija daudz grūtāka un dārgāka mežizstrāde, 2019. gada 2. pusgadā notika cenu lejupslīde, jo produkcijas piegādātāji bija spiesti konkurēt ar kaitēkļu bojātas koksnes pieplūdi un lētākām izejvielām Zviedrijā, Vācijā un Čehijā, kas radīja arī pārprodukciju vairāku preču segmentos.

2019. gada 2. pusgadā, salīdzinot ar 1. pusgadu, no skujkoku zāģbaļķiem lielākais cenu kritums bija priedes un egles apaļkokiem līdz 14 cm diametrā un priedes apaļkokiem 14–18 cm diametrā. Mazāks cenu samazinājums bija priedes zāģbaļķiem 18–26 cm diametrā un priedes, egles zāģbaļķiem virs 26 cm diametrā. Vismazāk cenas samazinājās egles zāģbaļķiem 14–18 cm un 18–26 cm diametrā – vidēji par 9 eiro/m³.

2019. gada 2. pusgadā, salīdzinot ar 1. pusgadu, no lapu koku apaļkokiem vislielākais cenu kritums bija melnalkšņa zāģbaļķiem 18–24 cm diametrā – par 30 % jeb 11 eiro/m³, mazākais – apses zāģbaļķiem 18–24 cm diametrā. Iepirkumu cenas nedaudz palielinājās bērza zāģbaļķiem 18–24 cm diametrā (vidēji par 1 % jeb 0,4 eiro/m³), bet bērza zāģbaļķiem virs 24 cm diametrā – par 3 % jeb 2 eiro/m³.

LAPU KOKU ZĀĢBAĻĶU, FINIERKLUČU UN TARAS KLUČU VIDĒJĀS IEPIRKUMA CENAS

(eiro/m³ bez PVN)

Publikācija sagatavota, izmantojot mežu apsaimniekotāju, mežsaimniecisko pakalpojumu sniedzēju iesniegtos statistikas pārskatus, kā arī Valsts meža dienesta datus.

© Centrālā statistikas pārvalde, 2020.
Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce obligāta.

Lāčplēša iela 1, Rīga, LV-1301
tālrunis: 67366922; info@csb.gov.lv;
www.csb.gov.lv